

TAIPALSAARI
KONSTUNRANTA
TÄYDENTÄVÄ LUONTOINVENTOINTI

Jouko Sipari

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	3
ALUEEN KUVAUS	3
LAJISTO	4
JOHTOPÄÄTÖKSET	6

LIITTEET

Kansikuva: Metsämitikka Konstunrinteen alaosan keskiravinteisessa lehdossa (OMaT).

JOHDANTO

Taipalsaaren Konstunrannan suunnittelualueella tehtiin täydentävä luontoselvitys Konstunrinteen ala- ja keskiosissa. Tarkoituksena oli selvittää mm. rinteen alaosan lehtomaisen alueen lajistollinen merkittävyys sekä merkittävyys biotooppina. (LIITTEET, Liite 1. kartta) Alueella tehtiin maankäyttö- ja rakennuslain mukainen luonto- ja maisemainventointi kesä- ja heinäkuussa 2019 kartoittamalla alue usealla käyntikerralla. Kartoitusalue kattoi aiemman kartoituksen yhteydessä (Mäkelä 2015) rajatun lehtoalueen ympäristöineen.

Työssä inventoitiin suunnittelualueen luonnonsuojelulain 29§ mukaiset suojellut luontotyytit, metsälain 10§ mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt, vesilain 15a§ ja 17a§ tarkoittamat pienvedet sekä muut arvokkaat kohteet. Suunnittelualueen eläin- ja kasvilajiston inventoinnissa arvioitiin uhanalaisten lajien (Luonnonsuojelulaki 46§) ja erityistä suojelua tarvitsevien lajien (LSL 47§) sekä luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien esiintymisalueiksi sopivia kohteita.

Lajistoa koskeva selvitystyö keskittyi kasvistoon. Muu lajisto ja muut mahdolliset luontoarvot, joilla voisi olla merkitystä alueen maankäyttöä suunniteltaessa, käytiin läpi kasvistoselvityksen yhteydessä.

ALUEEN KUVAUS

Konstunrinne on Saimaanharjun muodostuman jyrkähköä distaalirinnettä, jonka lakea kiertää pientaloalue katuineen. Rinteen maaperä on glasifluvialista mineraalimaata, ylärinne soraa ja hiekkaa ja alaosa hiekkaa, hietaa sekä alavin alue savensekaista hiesua. Hienoin aines keskittyy alarinteessä erityisesti 5m:n korkeuskäyrälle ja sen alapuolelle, jonka jälkeen alkaa kosteapohjainen rantatasanne (vanhaa vesijättömaata). Maaperän kosteus kasvaa rinteen alaosassa, varsinkin viiden metrin korkeuskäyrältä rantaa kohti mentäessä. Rinteen alaosan kosteus johtunee osittain harjun pohjaveden tihkumisesta maan pintaa kohti. Lähteitä tai tihkupintoja alueella ei kuitenkaan todettu. Rinteen juurelta rantaan asti maaperä on savista ja mutaista ja kosteaa tai märkää. Rantatasanne oli vielä 70-luvulla peltoa, jonka vuoksi rantatasanteella on havaittavissa vielä peltosarat ojineen. Ojat alkavat alarinteen OMaT -lehdosta. Selvitysalueella risteilee runsaasti tiestöä ja polkuja. Alueelta todettiin myös pienialainen metsittyvä soranottoaika.

LAJISTO

Konstunrinteen laki on pientaloaluetta. Lakialueen reunassa oli paikoin todettavissa karuille ja kuiville kankailla tyypillistä lajistoa kuten kissankäpäläää ja lampaannataa. Itse ylärinne todettiin tuoreeksi kankaaksi (MT, MaT), jonka lajistossa oli todettavissa kulttuuribiotooppien lajistoa (mm. tammen ja vaahteran taimia ja valkoapilaa). Kulttuurilajisto on todennäköisesti levinnyt rinteen alueelle lakialueen pihojen istutuksista.

Rinnettä alaspäin mentäessä kasvilajisto muuttuu monipuolisemmaksi indikoiden lehtomaista kangasta (OMT) ja alarinteessä keskiravinteista lehtoa (OMaT) (Kuva 1.). Lehtolajisto todettiin tavanomaiseksi, joukossa vähäisesti sudenmarjaa, koiranheittä, muutama yksilö lehtomataraa (NT -laji), jonkin verran paatsamaa sekä paikoin isotalvikkia ja metsämaitikkaa. Alarinteen todettiin puustoltaan melko kookkaaksi sekametsäksi (mänty, kuusi, raudus- ja hieskoivu, harmaaleppä, pihlaja). Alarinteen lehdoissa todettiin hieman myös lahoppua. Osa Konstunrinteen lehtomaisen kankaan ja lehtometsän kenttäkerroksesta on ilmeisesti kulutuksen ja lisääntyneen ravinteisuuden vuoksi muuttumassa heinävaltaiseksi. Erityisesti polkujen ja teiden risteämisalueet sekä kulkuväylien reunametsät ovat heinettyneet - valtalajeina nuokkuhelmikkä ja metsäkastikka (Kuva 2.). Alarinteen OMaT -metsässä oli todettavissa tyypillisen lehtolajiston lisäksi runsaana myös kulttuuribiotoopeille tyypillistä lajistoa (esim. vaahteraa, tammea, pensaskanukkaa, punaherukkaa, koiranputkea ja vuohenputkea) (Kuvat 3.-5.). Varsin elinvoimaisina niiden arvioitiin voivan muuttaa alarinteen lajistosuhteita pysyvästi. Lisäksi alarinteen polkujen ja teiden ympäristössä sekä niiden risteämisalueilla todettiin yleisenä monia kulttuuribiotooppien lajeja, kuten koiranputkea, vuohenputkea ja rönsyleinikkiä, jotka indikoivat maaperän ravinteisuuden kasvua.

Maaperän korkeamman kosteuden ansiosta rinteen juurella (5m:n korkeuskäyrällä ja sen alla) oli todettavissa runsaasti hiirenporrasta (Kuvat 5. ja 6.). Hiirenporraskasvustossa todettiin myös puutarhakarkulaisia. Rinteen juurelta rantaan on kasvanut tervalepikko vanhalle viljelyalueelle (ollut peltona vielä 70-luvulla). Tervalepikossa kenttäkerroksen kasvilajistossa oli todettavissa sekä kosteille niityille että tervaleppäkorville tyypillistä lajistoa sekä ojien varsilla ja rantavyöhykkeessä eutrofisille vesille tyypillistä lajistoa.

Alueen linnusto todettiin tavanomaiseksi kangasmetsien ja lehtimetsien lajistoksi: mm. peippo, punarinta, mustarastas, punakylkirastas, räkättirastas, sirittäjä (NT-laji), käpytikka, pajulintu, lehtokerttu, sinitiainen, talitiainen, vihervarpunen. Uhanalaisia lintulajeja ei todettu.

Nisäkkäistä seurattiin erityisesti mahdollista liito-oravan esiintymistä alueella. Lajia ei todettu alueella eikä mahdollisia merkkejä lajin oleskelusta alueella. Suunnittelualan metsäbiotoopit eivät sovellu lajille erityisen hyvin. Muita alueella todettuja nisäkkäitä (tai merkkejä lajin oleskelusta alueella) olivat vesimyyrä, metsämyyrä, metsähiiri, orava ja rusakko.

Kuva 1. Arvokkaana luontokohteena rajatun alueen alkuperäinen kenttäkerroslajisto indikoi keskiravinteista lehtoa (OMaT).

Kuva 2. Moni paikoin rinteiden OMaT-lehdon tyyppilajisto on vaihtumassa heinävaltaiseksi

Kuva 3. Selvitysalueella todettiin runsaasti vaahteran taimia, jotka ovat levinneet todennäköisesti harjun laen puutarhoista.

Kuva 4. Pensaskanukka muodosti paikoin tiheitä kasvustoja. Laji on puutarhakarkulainen ja yleistyvässä asutusten lähellä lehdossa.

Kuva 5. Alarinteiden vanhan rantatöyrään valtalaji on hiirenporras, joukossa mm. vaahteran taimia.

Kuva 6. Rinnealueella oli todettavissa useita paljon käytettyjä polkuja. Kuva alarinteestä.

Selvitysalueetta halkovat paljon käytetyt ja leveät polut (Kuva 6.), sorapintaiset paikallistiet (Kuva 7.) ja jo metsittyneet ojat (Kuva 8.) jotka alkavat 5m:n korkeuskäyrältä jatkuen tervaleppää kasvavalle luhdalle. Lehdosta löytyi myös pieni metsittyvä soranottoaika.

Tässä inventoinnissa todettiin selvitysalueen metsäbiotooppien ja niiden lajiston Konstunrinteessä muuttuneen sen verran merkittävästi ihmistoiminnan ansiosta, ettei biotooppien voida katsoa olevan enää luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia. Huomattavaa biotooppien muuttumista oli todettavissa myös selvitysalueen ulkopuolella.

Kuva 7. Kuvan tie sivuaa arvokkaaksi merkittyä luontokohdetta (tien oikealla sivulla).

Kuva 8. Alarinteen OMaT -lehdon metsittyvät ojat (etualalla) jatkuvat rantaan asti.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Suunnittelualueella ei todettu sellaisia tekijöitä tai luontoarvoja, joilla olisi vaikutusta maankäytön suunnitteluun. Alueelle rajattu arvokas luontokohde (osa alarinteen OMaT -lehtoa) on voimakkaasti muuttumassa. Ihmistoiminnan aiheuttama kuluminen, ravinteisuuden kasvun aiheuttama heinäisyyden lisääntyminen ja puutarhakarkulaisten runsastuminen on muuttamassa biotooppia eikä sitä voida pitää enää luonnontilaisen omaisena biotooppina. Rajatun alueen arvo luontokohteena todettiin tässä inventoinnissa melko vähäiseksi. Rajauksen voinee purkaa.

Suositus. Alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja, uhanalaisia lintulajeja tai uhanalaisille lajeille (direktiivin IV(a) lajit) soveltuvia elinympäristöjä, muita luontoarvoja tai sellaisia luontotekijöitä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa.

Tampereella 26.08. 2019

Jouko Sipari

Jouko Sipari tmi

Katajikonkatu 1 F 19

33820 Tampere

jouko.sipari@saunalahti.fi

p. 040 - 70 44 750

LIITTEET

Liite 1. Konstunrinteen selvitysalue.

